

Szerkesztési iroda:

Nagy-Becskerék,

Kápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagy-Becskerék, Kápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felajánlások intézendők.

Telefon szám 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolvas szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Hirdetési árak:

Egész évre ——— 12 ft.
Félévre ——— 6 „
Negyedévre ——— 3 „
Egy hóra ——— 1 „
— Egyez szám ára 4 kr. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik mindennap

vasár- és ünnepnapok kivételével

Nagybecskerek, 1896.

XXV. évfolyam, 259. szám.

Kedd, november 10.

Ellenzéki logika.

Nagybecskerek, november 10.

(—é—) Az ellenzéki logikának megvan az az előnye és czélserűsége, hogy a viszonyokhoz alkalmazkodni képes. Az állandóság és következetesség elve hiányzik az ellenzéki logikából, ellenben annál erősebb benne a ruganyosság és simulékonyság.

A választásoknak abbéli eredménye, hogy a szabadelvű párt igen jelentékenyen meggyarapodott az ellenzéki pártok rovására, éppen nem ejtette zavarba az ellenzéki logikát, amely mindennek, tehát ennek a ténynek is megtalálta magára nézve kedvező magyarázatát.

Legklasszikusabb példája különben ennek a könnyen ficzomodó ellenzéki logikának a magáról teljesen megfélekedezett és neki vadult Ugron Gábor, aki rettentő szenvedélyességű kifakadásokban hangsúlyozta azt, hogy mennyire oka van büszkeségnek lenni saját maga és pártja bukására! Mert hát Ugron Gábor mindenre büszke lehet! Ám legyen, ha neki úgy tetszik. Mi azonban — mellesleg legyen mondva — mégis azt tartjuk, hogy Ugron Gábornak több oka lett volna büszkélkedni, ha győzött volna.

Az ellenzéki pártok általában vereségüket hasonló módon indokolják és magyarázzák. Azt, hogy népszerűségüknek még meg volt csekély maradványát eljárták, a politikai hitelnek legkisebb adagját is elvesztették, ezt a világot sem ismerik be bukásuk okául, hanem váltig azt erősítik, hogy vereségüket báró Bánffy Dezső okozta, aki hatalmi tulkapásokkal és alkotmányellenes eszközökkel az ország közvéleményét meg tudta hamisítani.

Nos, ez az okoskodás megint csak az ellenzéki logika hajlékonyságát tanúsítja, amely, ha neki úgy pászol, báró Bánffy Dezsőt oly tuhatalmasnak tünteti föl, mintha a kormányelnök az egész országgal föltétlenül parancsolna és rendelkezne. Pedig azt már csak bizvást állíthatjuk,

hogy Bánffy Dezső bármily hatalmas is — még sem játszik az országgal úgy, mint a macska az egérrel. A miniszterelnök nem oly mindenható, az ország pedig nem oly nyomorult, mint az ellenzéki logika állítja.

Az ellenzéki logika különben báró Bánffy Dezsőről ugyanakkor, mikor tulajdonoson hatalmasnak hirdeti, az ellenkezőjét is örömmel konstatálja, azt a képtelenséget állítván, hogy a miniszterelnök állását a tulságosan megnövekedett saját pártja fogja megdönteni, amelyben éppen roppant nagy számánál fogva szükségképpen szakadásoknak kell beállniok.

Az ellenzéki logika tehát — amint ebből az okoskodásból látszik — annyira hajlékony, hogy a tények kifeczegetésével be sem éri, hanem még jóvendülésbe is bocsátkozik.

Mi nem rontjuk az ellenzéknek ezt az örömet, mert ártalmatlannak tartjuk azt. Csak rá akartunk mutatni az ellenzéki logikának kiáltó ellentétes okoskodásaira. A jövő elé azonban bizalommal és megnyugvással tekintünk, mert a szabadelvű pártban és annak vezérében, br. Bánffy Dezsőben a komoly törvényhozási munka sikereinek alapos garanciáit látjuk.

„Szabad Izrael“.

Nagybecskerek, november 10.

„Szabad Izrael“ nek nevezi magát az új vallásfelekezet, mely a törvény értelmében, a vallás- és közoktatásügyi miniszternek szervezeti szabályzatát bejelentette. A szabályzatot szabadelvűség és hazafiság lengi át, ami abból is kitűnik, hogy a templomi imák és énekek magyar nyelven végzendők és hogy a vegyes párokat esketési szertartásban részesítik. Alább adjuk azon felhívást, melyet a „szabad izraeliták“ a főváros izraelita intelligenciájához és az ország izr. hitközségeihez intéznek. A felekezet élén áll többek közt a volt erdélyrészi megyei főrabbi és kongresszusi képviselő dr. Kondor I. József. Ertesülésünk szerint a főváros izr. értelmiségének nagy része hozzácsatlakozván, azt tervezi,

hogy az új felekezet révén mind a négy (orthodox, neolog, status quo, szabad izrael) pártnak egységes képviselőt megteremtse.

S Z Ó Z A T

izraelita hitrokonainkhoz.

Szeretett testvéreink és hitrokonaink!

A vallás szabadsága törvénynyé vált és magasztos hitünk génusza szabadon lengetheti szárnyait. Megtettük a biztos lépéseket, hogy a kormány, törvényes jogunkat elismerve, jóváhagyja önálló felekezeti hitközségünk életbeléptetését.

Itt az ideje, hogy helyre állítsuk az izr. vallást azon eredetiségében, mely azt minden pozitív vallás szülőanyjává predestinálta.

„Szabad Izrael“ a nevünk. „Szabad Izrael“ a jelszavunk.

Izrael létjoga azon évezredek rendeltetésében áll, hogy az egyetlen Istenben való hitet és az igazi emberszeretetet a népek közt terjessze, s. p. oly módon, hogy — a szentírás szavaival élve — azt mondhasdák rólunk a népek, „valóban értelmes és bölcs, ez nagyszerű nemzet.“ (Móz. V. 4., 6.)

Es ime, hogy követjük a mi rendeltetésünket? Minő véleménye van a népeknek Izrael bölcsességéről?

Vajjon bölcsnek nevezhetők-e azok, kik érthetetlen nyelven imádkoznak és Palesztinába való visszatérésükért esengnek, ahová nem is kíváncsoknak, ahová bottal sem lehetne őket kergetni? Bölcsnek nevezhetők-e azok, kik néhány jóhiszemű rabbi gyártotta vallási törvényeket magukra erőszakoltak: ótkézési (nem bibliai) törvényeket, melyek bennünket az egész emberi társadalomtól elkülönítenek; szombati törvényeket, melyek gyertyát gyújtani vagy eloltani, kendőt a zsebben hordozni, esernyőt felnyitni s. a. t. tilosnak nyilvánítanak; házassági törvényeket, melyek a magára maradt özvegyasszonyt kifosztani engedik, vagy örök özvegyiségre kárhoztatják — risum teneatis! — mennyi kellene és nem mehet nélkül sógorához, kit ő maguk töle eltiltanak? (Levirátházasság, Chálicza.)

Vajjon bölcsnek nevezhető az a felekezet, melynek rabbijai a vegyes pároktól a vallási szankcióit megtagadják — holott vallásunk alapítója Mózes maga is vegyes házasságban élt; holott az egész zsidóság évszázadok óta Eszter és Ahásver egybekelésének következményeit minden évben mint ünnepet üli meg?

Hol van itt a bölcsesség? Hogyan ismerjük fel ezekből a népek Izrael bölcsességét, nagyszerű-

A „TORONTÁL“ tárczája.

Margit regénye.

Irta: Benedek Árpád.

A beteg lassan feltolta dagadt, vörös szempilláit. Töröttfenyű, mély, de üres szemét rá emelte az orvosra, aki zibbadt nyugalommal a morfiumpfeskendőt tartotta.

— Megfojt ez a vastag, lomha csöndesség! A halál szagát issza minden pórusom. Ne bántsatok! Ne füllesztésétek el bennem az érzéseket. A tépett idegeket elaltathatjátok, de a gondolat él. Az agyamban kóvályog és nem tud pihenni. A lelkemen uszik a kétség és kiszáritja az álmokat.

A hangja megroppant. A szempillái nehezen jártak. Az erőtlenség gondolat szakadozott hangokban bódorgott ki a szürke árnyéktól telepettyezett szobában, azután meghasadt az ajkán. A beteg elhallgatott. A puha nyugalom, a légy némaság tompa álmot vitt neki.

Margit kibámult a vakuló világosságba. A város vastag, otromba vonalú teste áttört a szürke, gyorsan sűrűsödő alkonyködön. Nehéz, kínos lélegzete is elhallatszott s valami formátlan dőnőgéssel olvadt el a mezőt beszélő luczfenyők között. A párkányt lilaszínű virághóval szórták tele a vastag lombzakállas orgonafák. Az almafa fehér virága úgy megfeküdt rajtuk, mintha fehér fátyollal akarná beföldni a mestelen kékséget.

A könnyű, tejfehér mousselin-ruhájában úgy nézett ki, mint a gyermekleány, akit most bérmált a tisztelendő. Szűztiszta, kerek arczán édes

nyugalom látezott, mintha most aludná lelke az aranypáris leányálmokat. Szelidkinésű barna szemének hosszú selyempillái elfogták az eleven mélységből feltörő meleg tekintetet.

Csönd volt benn a sápadt levegőjű, szomorú szobában, ott künn a sárgászöld táblás, mereven nyújtózó rétek hátából is kiszedett a csöndesség minden életet. A beteg nyugtalan lett újra. A nyögése szavakba formázódott. Penészes arczával nekifordult a világosságának.

— Margit, mindenem, ne hagyj el! A koponyámat izzó parázs feszegeti. Szorítsd le a halátekomon az ütőereket. Szétpattannak. A láb a husomat vágja. Sötét gondolatcsomók szaladnak a fejemben. A mult összehordja az életem minden bordáját, hogy gyötörjön. Fáj, megöl. Te azt hitted, alszom. Csak mozdulni nem tudtam. A lelkemmel néztelek. Eszembe jutott valami. Ne haragudj, ne sirj. Várj. A gondolatom elfárad odáig. Igen. Te édes baba voltál. Emlékezel? Ami svadrónunk Endrédre ment akkor. Lármás trombitákkal, nagy puczososan, kényes kedvvel mentünk Endrédre. A ti csöndes falutoknak fanyar volt a kedve. A leányokat féltették, az asszonyokat féltették. Hányaveti kasznár urak, krajczárokból házat építő boltosok, hatszázforintos telekkönyvvezetők és szalonkabátos, rongyos dijnokok mind az ellenségünk voltak. A tiszta urak éhesek leányra, asszonyra. Csak lopni jöttek az édességből, a szerelemből. Most is látlak sárga vadvirágos kék kartonruhában. Nagyon falusi voltál benne, édes, de nem szép. Nem volt semmi kívánatos rajtad. Hamar elfelejtettelek volna, bizonyosan hamar. Nem volt bennem semmi intenzív vágy, hogy az enyém légy. Semmi.

A beteg idegei megfeszültek. Elfogyott lélekzettel elharapta a beszédjét. A szemében több volt a törés. Keskeny, sötétkék szájszéleit vékony fehér hab futotta be.

Az orvos friss jégzacsót tett a fejére. Margit lassu remegéssel, mintha csukló zokogás rázná a testét, kifeszített térdekkel az ablakhoz feküdt. A horizon szürkés fekete aczéllapján még opálfehér fényvonalak látszottak s beszöktek a nyitott ablakszemen. Margit gömbölyű, csupasz, fényes fehér nyaka mint valami alabástrom-darab vált ki a sötét ködből. A rózsaszínű mellfodor úgy tapadt hozzá, akár magnóliával tüsték volna körül.

A betegén átborzongott ismét valamicske erősség. Mintha megérett volna benne újra a vágyódás, hogy beszéljen. A könyökére akart támaszkodni, de petyhüdt izmu karja megbotorkázott s lecsuszott a gyöngyházgombos pamut-takaróról.

— Margit, az a fehér éjszaka jutott megint az eszembe, mikor az enyém lettél, mert nekem adott a véred szerelme vagy a szégyened, mit tudom én.

Minden mocczanása eszemben maradt annak a fehér éjszakának. Beziquet játszottunk nálam. A Kosztolányi kadét dühös kedvében volt. Egyre mondogatta, hogy érez valamit. Fatalista volt a bolond. Mi játszottunk, meg ittuk a komissz csigert, mert elfogyott a pénzünk. Köztünk volt a Walter herczeg is, mégsem volt pénzünk. Egyszerre előttünk álltál. Az ijedtség a szemedbe fagyott. Az arczod mézszínű volt a borzalomtól. Sohasem felejttem el. Fehér csipkés hálókabátban, alsósoknyában, mesztláb. — Nem tudtál szólni, nem tudtál sirni, de az egész testedet austa a kétségbeesés.

A hivatalos melléklet nélkül.

HIREK.

Tájékoztató.

November 14. Megyei közgyűlés.
November 16. Közig. bizottság.
November 19. Vásár Nagybecskerekben.
Pitzyle Szaniszló egyedüli diplomizált fogorvos
szpecialista Torontálmezejében. Nagy-Becskerekben Bauerféle
házban Ferenc-József téren. Rendel. naponta.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van; nők
részére kedden és pénteken délután.

— **Személyi hír.** Rónay Jenő főispán tegnap délután visszatért Nagybecskerekre.

— **Kinevezés.** A földmiveltésügyi m. kir. miniszter Rottler József nagysztriklói földmiveltésügyi segédtanítót tanítóképezdei mezőgazdasági szaktanárra nevezte ki.

— **A pancsovai költségvetés.** Mint levelezőnk írja, tegnapi ülésében, melyen Rónay Jenő főispán elnököl, állapította meg Pancsova város törvényhatósági bizottsága a jövő évi költségvetést. E budgettel a pancsovai adófizetők nagyon meg lehetnek elégedve. Mig ugyanis tavaly 89% os pótdátot fizettek, addig a jövő évben csak 64% lesz ez a kellemetlen teher.

— **Iskola szentelés Partoson.** Partosról írják lapunknak: Valóban lélekemelő ünnepélynek volt ma községünk színhelye. Régi óhajátunk ment teljességébe, midőn az eddigi román felekezeti iskola helyébe az állami iskola felszentelésén résztvehettünk. — Viszonyainkhoz képest valóságos palota az az épület, amelyet gróf Karátsonyi Jenő áldozatkészségének köszönhetünk, s amely ma végre magaslatos hivatásának átadott. Sváb Mihály offzeniczai plébános fungált az egyházi szertartásnál emelkedett szellemű beszéddel és a nép nyelvén a magyar nemzeti nevelés fontosságát. A beszéd után sorban beszélt az összes helyiségeket. Ezután az egész község intelligenciája a szomszédban ugyancsak egészen ujonnan épült községébe vonult át, a mely szintén ez alkalommal felszenteltetett fel. A szertartás befejeztével Hajnal Manó községi jegyző az előjáróság nevében szép szavakkal köszöntö meg az egyház szolgáinak és a megjelent közönségnek részvételét s megfogadta, hogy a díszes épületnek falai között épp úgy, mint az eddigi iskolának nádfödele alatt is, mindannyian legfőbb kötelességüknek tartják minden tehetségeiket, igyekezetüket a község javára érvényesíteni. Az ezt követendő ősi szokás szerinti áldomásnál számos pohár ürült nemcsak a két nagy eszme diadalára, hanem különösen az egész környéknek jóltevő földesurára, mint akié az érdem oroszlánrésze, Karátsonyi Jenő gr. fra.

— **A hadsereg rendeleti lapjából.** A hadsereg rendeleti lapjának legújabb száma szerint a király Trappel János ezredesnek, a 46. gyalogezred parancsnokának és Czech János ezredesnek, a 29. gyalogezred parancsnokának a 3. oszt. vaskoronarendet díjmentesen adományozta. — Bella István 34. hadosztály tüzér ezredbeli főhadnagy nyugdíjaztatott. (Tartózkodási hely: Pancsova).

— **A hadsereg rendeleti lapjából.** A hadsereg rendeleti lapjának legújabb száma szerint a király Trappel János ezredesnek, a 46. gyalogezred parancsnokának és Czech János ezredesnek, a 29. gyalogezred parancsnokának a 3. oszt. vaskoronarendet díjmentesen adományozta. — Bella István 34. hadosztály tüzér ezredbeli főhadnagy nyugdíjaztatott. (Tartózkodási hely: Pancsova).

ségét? Es miképen terjeszthetjük a népek között az egy Istenben való hitet és emberszeretetet, ha magunkat gáttakkal és válaszfalakkal vesszük körül, ha kicsinyes konkurrencziából közeledésük láttára visszahúzódunk?

Oh te magaslatos Izrael, ki hajdan az igaz Isten és a legmagaslatos tanok hirdetése által az emberiséget egy erkölcsi társadalom színvonalára emeltd: mennyire süllyedtél a „gólusz“ feneketlen posványába, ha vallásod hallhatatlan alapítóját, ha ünnepeid történelmi jelentőségét, ha magaslatos rendeltetésedet ily galádul megtagadod!

Csodálható-e, ha családi életünkben minden vallásosság kivesszett, ha templomaink pusztán állanak és a vallásosság majdnem csak a szegénység és a piszkoskészekben található?

Es a hazafiság is nyom valamit a latban. A törvényhozás bölcsességében lebontotta ama válaszfalat, mely bennünket a haza más polgáraitól elkülönítette — tette azért, hogy a hazafiság gyűpontjában annál könnyebben egyesülhessünk.

Ebredjétek, szeretett testvéreink és hitrokonaink, ebredjétek föl a „gólusz“ szegénytelen mámorából! Emelkedjétek fel jelentőségtek öntudata, történelmi rendeltetésük magaslatára! Ne engedjétek magatokat elámitani, vagy elriasztani ama szükkeblűek és kislelkűek által, kik Izráelt — az ezer viharban megedezett Izráelt minden friss léghuzamtól féltik!

Ragadjátok meg az élő Isten zászlóját! Mutassátok, hogy méltó utódai vagytok a Makabeus hősöknek a butaság hydrája elleni szellem-harcban!

Szervekedjünk szabad izraeli hitközségekkel! Csatlakozzatok magaslatos törekvésünkhöz!

Tárva nyitva tartjuk templomunk kapuit mindenki számára, ki Izrael istenéhez, a világ-egyetem Urához folyamodik — a bölcs Salamonként, ki minden nép és nemzet számára az Isten házáat tárva tartotta.

Megadjuk minden vegyes párnak az esketési szertartást egész ünnepélyességében.

Mindegyik házasság által, mely létre jön izraelita és keresztény között, Isten nevével szenteljük meg (kidus hásem), igazoljuk vallásunk alapítóját és ünnepeinket, apasztjuk és gyöngítjük az antiszemitizmust, előmozdítjuk Izrael küldetését és az emberiség eszményi jövőjét.

Minden állítólagos akadály a vegyes párok megesketezése ellen nem egyéb mint mese, szemfényvesztés.

Szeretett testvéreink és hitrokonaink! Ne hagyjuk a magaslatos izraelita vallást a babonák fertőjébe beleveszni! — Őseink kedvéért, kik érte kétezerévi martírumságot szenvedtek; gyermekeink kedvéért, hogy hitükért ne keljen pirulniok, hogy salaktalan vallásunkban a nemes nevelés alapját és az élet viharaiiban a világító tornyot ne nélkülözzék; minmagunk kedvéért, hogy a butaság szegénytelen bilincseit magunkról lerázzuk és végre, hogy valósuljon a Szentírás szava mondhasassák rólunk a népek „valóban értelmes és bölcs ez a nemzet“.

A „Szabad Izrael“ ideiglenes előjárósága.
Budapest, 1896. november havában.

Iroda: Király-utca 110.

Dr. Kondor I. József, Witz Mór, Kramer Samu,
v. megyei főrabbi és a ideigl. elnök. ideigl. alelnök.
kongresszus tagja.

Smolka Salamon. Fischer Jakab.
Scheiber Mór.

Kérjük, hazafias ügyünket pártolni!

A pajtások fölkeltek némán, csak a szemükben foszforeszkált valami komoly csintalan-ság. A vérem bódított, de a szívem a pártodra állott. Kértem a kis kadétot, hogy maradjon velem.

Az ajtónál visszanezett. Az arca komoly volt, de a szava nevetett.

— Herr Oberlieutenant, du bist ein Narr!

Magam maradtam; te odabuktál a szófámra. Nem beszéltdl sokáig, csak sirtál száraz sirással. A könnyek a szivedben maradtak. Égették. Éreztem, hogy égtek. Elmondtdl mindent, hadarva dobtad szét a szavakat. Alig tudtam annyira összeszedni, hogy megértsem, ki bántott, miért bántott az apád.

A csendes mozdulatlanságban valami zseb-baszító keserűség fogott el. Nem hallgattam már a beszédet, csak a hangod édes, szomorú zöngé sé. Ott künn valami kamerád éjjeli muzsikával bosszantotta a homokszínhaju Sándory Terka apját, a vénségére erkölcsbakterre lett rouét. A vastag jámborok között lassan ömlött szét a hegedű hangja a puha, tejpárás éjszakában.

Téged éjjel dobott ki az apád. Előbb megkorbácsolt. Láng futott az ereimben, mikor elbeszéltd. A nyomorult, a kutya, megkorbácsolt egy leányt, a maga lányát. Megmutattad a vörös csikokat. A válladon, a karodon, a melleden, a nyakadon véres vonalak csuszak. Megtudta, hogy velem voltál sokáig egyedül. Meggyalászott téged, te édes, te drága, te szent.

A feleségem lettél. Koldusok lettünk. Az atilla helyett kopott Ferenc József-kabátban

jártam és másoltam az adóhivatalban naponkint nyolcvan krajczárért.

Egyszer rossz voltam hozzád, te édes, te jó. Akkor nagy öröm ért. A vörös, ragyás, puffadt-képu adótárnok magához hivatott. Irodatisztnak nevezetett ki s bocsiszivarral kínált meg. Napsugaras, virágos nap volt az. Az ablak alatt a juharfák közt mosolyogva bólogattak az imbolygó árnyak. Aranyos pöhölyllyel volt tele a levegő. Vagy csak az én bolond szívem nézte úgy. Eszembe jutott, hogy otthon a fonot vessző-bölcsőben édes buba ringatózik. Jó lesz most nekünk, jó lesz annak is. A bőség szaruja a kezemben van. Nem koplalunk többet. Neked új ruhát veszek, puha, tapadó rózsaszín faillebből, meg nárciszvirágos kalapot, ami után mindig kívánczoltál. Így gondolkodtam én és kibotor-káztam a szobából.

Az íróasztal szomszédom, a kopasz, száraz-csontu díjnok rámevetett fakószürke, karczó-ló-nézésű szemével.

— Köszönje meg, kollega ur.
— Megköszöntem.

— A feleségének is?
Ezertem, hogy vibrál előttem a napsugár, vérbeborult az arcom.

Akkor rossz voltam hozzád, de te jó maradtál. A főnök ur sem csapott el, de meglátogatott. Beteg voltam sokáig. Bolondos voltam. Margit, édes, bocsáss meg. Hazugság volt, amit mondtak, hasugság volt, gyalásatos hazugság.

Margit lehajtott a fejét, valami bűnbánás féle szorongott az agyában. A veneklést hamar

— **Növénytermelési kísérleti mintatelep Nagy Becskerekben.** Atérvéve a mezőgazdasági kísérleti ügynek rendkívüli fontosságát, a torontál-megyei gazdasági egyesület már a múlt évben akciót fejtett kísérleti mintatelep létesítése érdekében. Mult évi ez irányu törekvésüket nem sikerült a megvalósítás ösvényére terelni. A jelen évben ismét felkarolták az elejtett eszmét és fáradozásuknak az lön az eredménye, hogy a földmiveltésügyi m. kir. miniszter a nagybecskereki Béga-erdő mellett levő 17 kat. hold kiterjedésű területet ingyenes használatra átengedte az egyesületnek.

— **Nagybecskerek egészsége.** Dr. Weite r s c h a n József városi főorvos betérjesztette jelentését Nagybecskerek városának mult havi egészségügyi viszonyairól. A jelentés havában városunk közegészségügyi viszonyai a mult havihoz hasonlítva kedvezőtlenebbek voltak. A halandóság 61 el emelkedett és a születések 82 vel csökkentek. A születések többlete tehát csak 21, mig szeptemberben 41 volt. A heveny ragályos betegségek 16 izben fordultak elő, köztük 1 halálos kimenettel. Trachomára 3065 egyén vizsgáltatott, kik közül 20 beteget találtak; ezek irányában a törvény által előirt óv- és gyógykezelési intézkedések fogantatosítottak. E hó folyamán az összes iskolák és tanintézetek egészségügyi szempontból megvizsgáltattak és a vizsgálat eredményéről hivatalos jelentés tétetett. A közfogyasztásra szánt élelmiszereket 12 izben vizsgálták meg. Ragályos betegség után házon és butoron dezinfekció 6, ágynemű pedig 2 izben végeztetett gőzferőtlenítés. Városunk lakosságának száma 22.575. Elve született 82, halva 3, meghalt 61, ezek közül hét éven alul 31, hét éven felül 30, a következők halálokokkal: veleszületett gyengeség 2, görcsök 11, bélhurut 11, roncsoló toroklob 1, tüdőgyulladás 5, tüdőgümőkór 7, gutaütés 2, vízbetegség 4, elmebajok 2, aggkori végkimerülés 6, egyéb természetes halálokok 8, öngyilkosság 1, külerőszak okozta halál 1.

— **Vadászat a megyében.** Mint nekünk írják, sikerült vadászat folyt le a napokban az ittebei uradalom területén. Többnyire csak a környékbeli Nimrodok vettek rajta részt, mintegy nyolcvan s két nap alatt olyan szép eredményt tudtak felmutatni, a mely csak azt bizonyítja, hogy Torontál vármegye még mindig felette alkalmas terület a vadászatra; az ittebei uradalom e tekintetben különösen híres, mert ott tartják meg évente a legnagyobb vadászatot. A két nap eredménye ezuttal a következő: 139 fácán, 15 őz, 52 nyul és 3 szalonka.

— **Megszűnt sertésvész.** Nagykikindáról jelentik, hogy a városban uralkodó sertésvész következtében fennálló zárlat feloldása czéljából az általános fertőtlenítést a tegnapi napon megkezdték. — Aibunárról értesítik lapunkat, hogy ott a sertésvész megszűnt, miért is a községet szüntelen feloldották a zár alól.

— **A bő termés baja.** Levelezőnk írja: Ebben a jégveréses esztendőben is akad a felső torontáli határokon elég gazda, aki azt sóhajtja, hogy adtál uram bő termést, de nincsen köszönet benne. A káposztából meg a paprikából annyi termelt, hogy sok. A káposztát óriási tömegekben hozzák piacra s belőle egy kocsi-val való, aminek rendes körülmények között 7-8

megroppantotta az orvos. Melléje ment. Fényes, tömött, fekete szakállá meztelen nyakát érte. A szemét beleakasztotta a szemébe.

— Önző bolond az ura — mondta szárazon.

Margit nem felelt. A sötétséget eltakarta valami fényesség. Ez az aczélhang elevenséget vitt a lelkébe, megcsiklandozta a szívét.

Az orvos a langyos sötétségben megcsokolta a duzzadó, kívánatos karját. Megcsokolta a nyakát is, a szemét, a haját.

Margit érezte, hogy az idegei megsibbadtak. Az erősvállu, szélesmellű száraz ember átkarolta, frutális szerelemmel a szemében.

A beteg csöndes volt immáron egészen. A feje hátracsuszott, az álla megnyult, a sasorra hegyes lett.

A kis leánya, a barnahaju, kékszemű csöpp baba odacsuszott csendesen, hangtalanul s megfogta a lelógó kezét. A lenhajas bábuját a markába akarta szoritani.

Apa édes, apa édes, játszsál, ne légy szomorú, játszsál — s lassan dűnyögte muszikáló hangon:

— Aludj babus, babuska, csókot hoz az apuska.

Margit odanézett a jegecseszemű emberre. A doktor az orosz-nippességébe rásta a szivar hamuját.

Köves hangon mondta:
— Meghalt.

Margit lehajolt a halotthoz, de elfelejtett sirni.

fit az ára, 2 frt 50 kr-ért kapható. A tanyákon ehhez képest még olcsóbb. Nyolcz-tíz vasuti kocsi-val szállítanak naponta Budapestre belőle, de még így is több a kápo zta, mint a kocsi. A paprika pedig valóságos elértékeltelenedik. Oly sok termelt, s úgy lement az ára, hogy egy részt ott hagyják a föld ken, mert a gyümölcs értéke nem üti meg a leszedésért járó napszámot.

— **Színházi hírek.** A holnapra hirdetett Ripp van Winkle elmarad, de a közönség azért mégis teljes műveltségben részeseül, mert helyette Herczeg Ferencz gyönyörű színműve, a „Dolovai nábob lánya“ kerül színre, melyben első ízben lesz alkalmunk látni nagyobb szerepben a társulat széptehetségű naivját, Göz Aranka kisasszonyt, kinek Jób Vilma egyik legjobb szerepe. — Guthi Sarolta csak holnapután lép föl Rippben. — A nagybecskereki színházban legközelebb érdekes premiere lesz. Peterdy igazgató ugyanis megszerezte Folinusz legújabb vígjátékának az „Öreg“nek előadási jogát s így a vidéken mi látjuk legelőször a darabot.

— **A szerb egyház köréből.** A gör. keleti szerb nemzeti egyház állandó választmánya a napokban Brankovits György patriárka elnöke alatt ülést tartott, a melyben Stankovics Dániel titkos tanácsos, horvát osztályfőnök, Nikolicz Miron püspök és a bizottmányok csaknem valamennyi tagja részt vett. Az ülés egyet len tárgyát azon ügyek előkészítése képezte, melyeket a szerb nemzeti egyháznak május hóban egybegyűlendő kongresszusán fognak tárgyalni.

— **Jótekönyvezélu előadás N. Kikindán.** N. Kikindáról írják lapunknak, hogy az ottani „Hunanitás“ és az izraelita nőegylet szombat este, az ujonnan épült Bohn féle szálloda disztermében, minden tekintetben sikerült műkedvelői előadást rendezett, melyben a távozó szini társaság egypár tagja kivételével, a közreműködők Kikinda szép asszonyai és leányaiból kerültek ki. Az előadás Arday Ida szavallatával vette kezdetét, utána pedig, tekintve egyrészt a kivitel, másrészt a közreműködőket, (Keczer Miklósné, Jeszenszky Ignáczné, Krausz Jenny k. a.) igen szép előkép következett. Ezt követte Offenbachnak fülbe mászózenéjü, „Varázshegedű“ című operája, az előadás végén pedig egy imponáns tableau, melyben Magyarország összes népei és osztályai a magyar csimer köré csoportosulva, a Hymnusz dallama mellett, a testvériség jelképei gyanánt szerepeltek. Az előadást reggelig tartó táncs követte.

— **A ki maga alá vágja a fát.** Pancsováról írják, hogy ott most nyesegetik a napszámok a város fáirol a száraz ágakat. A sziget egyik fáján fenn dolgozott egy hetvenéves öreg ember, akivel megessett az az ócska viczes hogy maga alatt vágta a fát és nem vette ezt észre. Eszrevette ugyan, csak hogy későn, mert akkor már lefelé potyogott a földre. A súlyos sérüléseket szenvedett aggastyánt beszállították a kórházba.

— **A százasbankó.** Mokriából írják, hogy ott vakmerő módon rabolták ki a napokban Malencsics Zsivát, a község egy jómódu gazdáját. A betörők éjnek idején behatoltak a lakásba és a ruhástól fekvő gazda zsebéből elvittek egy százas bankót. Előzőleg ugyanis együtt ültek a kocsi mában és Malencsics ekkor dicsekedett a pénzzel, csak hogy porul járt vele, mert a két jóbarátban feltámadt a pénzsomj és megfosztották kollégájukat egyetlen gyönyörűségétől.

— **A pipa.** Egy szegény valkányi ember, ki csak hírből ismerte eddig a pipát, arra a gondolatra jött, hogy majd lop ő valamerről egyet, hiszen pénze ugy sincs rá, hogy tisztességes uton vehetné meg. Sokáig tanulmányozta a pöfékelő emberiséget, míg végre rájött, hogy ki a legszebb pipa. Annak a pipának pedig különös története volt. Két bessenyői gazda pöfékelte belőle felváltva; ők is olyan szegények voltak, akárcsak a valkányi társuk, érthető tehát a felháborodásuk, mikor a kedves jószág eltűnt. Rálestek az emberekre, hogy kinél fogják felta látni jogos tulajdonukat s mikor észrevették, hogy a valkányi oláh milyen pazar élvezettel eregeti belőle a füstfelhőket, közös erővel úgy elverték az atyafit, hogy jó sok időbe kerül, míg felgyógyul.

— **Tolvaj koldusnő.** Módosról írják: Szinek Mária nagybecskereki koldusnő kéregetés céljából behatolt Lokaicsek Fülöp helybeli h. plébános lakására s midőn látta, hogy ott senki sincs, a szobából egy 50 forint értékű órát ellopott. Szerencsére, még idejekorán sikerült a tettest kézrekeríteni, ki most már a járásbíróóság fogházában bántódik igaztalan sorsa felett.

Színház.

Narcisz.

Dicséretére válik az igazgatóságának, hogy jó részben olyan darabokat hoz színre, melyek ha nemis ujak, de a közönség nagy többsége előtt ismeretlenek. Tegnap Brachvogel ismert színművét, „Narcisz“ t, adták, mely annyival nagyobb érdeket keltett, miután tudva van, hogy a bohóc szerepe a tragikus hősök egyik kedvencz parádés szerepe. Már pedig Peterdy a vidék egyik legjobb színésze, s a közönség azon része, mely a trikón kívül is tud még valamiért érdeklődni, őszintén megörült annak, hogy alkalmassal e kitünő színészt tehetségéhez méltó szerepben méltányolhatni. És Peterdy teljesen beigazolta azt a várakozást, melylyel e fellépése elé néztünk. A bohóc hálás szerepét művészetének egész gazdagságával tette érdekessé. Játéka stíl és összhang volt minden jelenetben: egyszerű és szellemes, mikor az utcai eseményekről cseveg, gógös, midőn megleckézteti az udvar parventűjét, megható szerelmi történetének elmondásakor s egy rettenthetlen tigris, mikor tönkretett életeért boszút áll. Méltó partnere volt Daróczy Ilka, egy minden ízében előkelő Pompadour, ki a mély, erős érzéseket is egyszerű nemes eszközökkel tudta kifejezni. Toilettejei hölgykörökben szenzációt keltettek. Dorist Tuboly Klementin személyesítette, azzal a bájjal és kedvességgel, mely e tehetséges fiatal hölgy eddigi összes alakításait jellemzi. Peterdyné, Kalmár, Csügényi Vilma, Sárdy kisebb és hálatalanabb szerepeik korrekt eljátszásáért teljes méltánylást érdemelnek. A szépszámú közönség igen kedvezően fogadta az összevágó előadást s a főbb szereplőket, nevezetesen Peterdit, Daróczyt és Tubolyt minden felvonás után kitüntető tapssal jutalmazta.

Legújabb hírek.

Az Ugron- és Kossuth-párbaj.

Budapest, nov. 9. A tegnapielőtt lefolyt párviadal ügyével foglalkozott ma a budapesti kir. ügyészség, amennyiben Sántha Elemér dr. kir. alügyész indítványt terjesztett be, hogy a törvényszék párviadal vétsége miatt rendelje el a vizsgálatot Ugron Gábor és Kossuth Ferencz ellen. A törvényszék az ügyészi indítvány értelmében elrendelte a vizsgálatot.

Kiraboló zárda.

Belgrád, nov. 9. Paraisin mellett levő sveti-petkai zárdát hat emberből álló rablóbanda megtámadta és kirabolta. A zárda apátja csak úgy menekült meg, hogy a banda vezetője, akinél irgalomért esedezett, futni engedte őt.

Vasuti merénylet az özvegy czárné ellen.

Budapest, november 9. Lemberg-i lapok jelentése szerint még csak most szivárogo ki, hogy október hó 27-én az udvari vonat, a melyen az özvegy czárné kíséretével együtt utazott, Szombatovo és Mihejlovo állomások közt a nyílt pályán hirtelen megállott, mert a mozdonyt vezető gépész észrevette, hogy a mozdonynak minden csavarja meglazult, és így a nagy sebességgel haladó udvari vonat bármely pillanatban a kisiklás veszélyének volt kitéve. Az özvegy czárné Olga nagyhercegnővel, Mihály és Miklós nagyhercegekkel együtt leszállt a vonatról és gyalog mentek a közelebb eső Mihejlovo állomásra, a hova lassan beérkezett az udvari vonat is, melyet ott alaposan megvizsgáltak. A gép tényleg használhatatlanná vált s a vonat csak egy órai késéssel indulhatott tovább, miután új gépet csatoltak elébe. Miután határozott gyanu merült

föl, hogy a vonat ellen merényletet terveztek, a vizsgálat nyomban a legerélyesebben megindult és a szombatovói állomáson több vasuti alkalmazottat el is fogtak. A vizsgálat eredményéről jelentés nem érkezett még.

Határsértés.

Budapest, nov. 9. A galicziai határszélen lakó komeriaiak a napokban megtámadták a magyar területen levő földműveseket, ezeknek lovait elhajtották. Az eset másnap újra ismétlődött, a mennyiben a támadók az eperjesi görög kath. püspökség tulajdonát képező réten legeltető pásztorkat támadták meg, elverték őket s éppen akkor, a mikor a juhokat el akarták hajtani, a csendőrök 15-öt letartóztattak közülök. A határsértésről jelentést tettek a belügyminiszternek.

Áradás Olaszországban.

Róma, nov. 9. Észak- és Közép-Olaszországnak csaknem összes folyói áradnak. A Tiber folyó az éjjel elöntötte Citu di Castello (Umbria). Emberéletben nem esett kár. Arezoban a Cerfone folyó kiöntött és szétrombolta a táviró- és vasuti összeköttetést és elárasztotta a Delpero palotát. Arezzo községben egy ember a vízbe fult. Fojanában az Esze folyó elsodort egy házat a benne lakó egész családdal együtt.

Táviratok.

Dániel Ernő utazása.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ er. távirata.) Mint Fiuméből jelentik, báró Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter nejével és gyermekeivel oda érkezett.

Az Ugron-Olay-ügy.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Komjáthy Béla a mai napon nyilatkozatot tesz közzé, amely szerint az Ugron Gábor és Olay Lajos urak közt felmerült lovagias ügy félreértésen alapszik, mivel Ugron Szentesen politikai beszédet mondván, személyeket egyáltalában sérteni nem akart. Oly sértés, mely a lovagias elégtételre okot szolgáltatna, sem Ugronra, sem Olayra nézve nem merült fel, miért is ezen ügy a lovagias szabályoknak megfelelően elintéztetnek jelentetett ki.

Szerbiából.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Belgrádból jelentik: A kabinetben ismét krízis tört ki. Novákovich helyzete megrendült, utódjául Garasanint szemelték, ki azonban még eddig nem adott döntő választ.

Városi színház.

Nagybecskerek, kedd 1896. nov. 10. é.

Tiltott gyümölcsök.

Vigjáték 3 felv. Írták: Hennequin és Millaud (Rendező Láng)

Kezdeté este fél 8 órakor.

Hirdetések.

Legújabb divatu Zeke (Jacke) nőknek és leányoknak dus választékban a legolcsóbb árakban kapható Kovács Gedeonnán, nődivatterem Nagy-Becskereken.

